

Strategi for folkehelse og frivillighet i Bydel Frogner 2022–2025

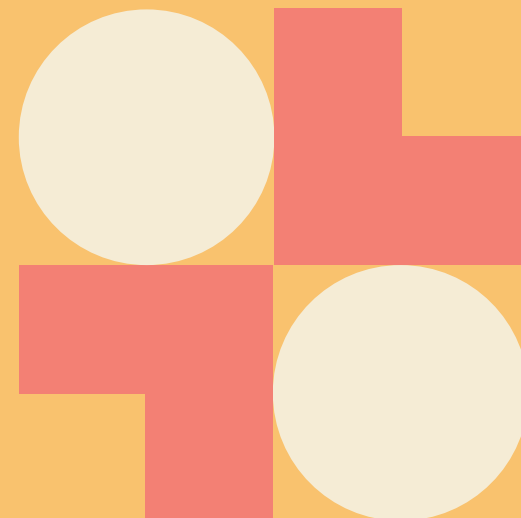
Et felles ansvar

Oslo

1. Innledning	3
2. Avgrensninger og definisjoner	5
Hvorfor folkehelse og frivillighet i samme strategi	
Frivillighet	
Folkehelse	
3. Politiske føringer og forankring	9
Internasjonale og lokale føringer:	
FNs bærekraftsmål	
Folkehelseloven	
Lokale føringer:	
Kommuneplanens samfunnsdel 2018	
Strategisk plan 2021–2024	
Folkehelsa i Bydel Frogner – oversiktsdokument 2021–2024	
Program for folkehelsearbeid i Oslo 2017–2022	
Oslo Kommunes frivillighetsmelding	
Andre overordnede planer og dokumenter i Bydel Frogner	
4. Organisering	17
Medvirkning	
5. Satsingsområder med mål og delmål	19
6. Oppfølging, evaluering og rullering	27
7. Litteratur	29

Forfattet av folkehelsekoordinator og frivillighetskoordinator i Bydel Frogner 2021.

1. Innledning

Folkehelse og frivillighet er prioriterte områder i Oslo kommune, og utjevning av sosial ulikhet i helse er et satsingsområde både nasjonalt og lokalt. Bydel Frogner er en bydel som satser på folkehelse og frivillighet.

Folkehelseutfordringer er som oftest sammen- satte. Det kreves felles innsats og samarbeid på tvers for å utnytte hverandres ressurser for å sammen finne løsningene. Dette forutset- ter samspill mellom befolkningen, frivillighe- ten, privat sektor og bydelen.

Strategi for folkehelse og frivillighet i Bydel Frogner 2022- 2025, skal gi føringer og sys- tematisere bydelens arbeid med folkehelse og frivillighet. Formålet med strategi er å utvikle helhetlige tjenester, der vi samordner og ret- ter innsatsen for å imøtekomme de største utfordringene.

Det er folkehelseloven som gir de formelle rammene for det systematiske folkehelse- arbeidet. Lov om folkehelsearbeid (Folkehelse- loven) trådte i kraft 1. januar 2012. Hensikten med loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelsen og utjevner sosiale forskjeller. Bydelen skal ifølge folkehelse- lovens § 6 fastsette overordnede mål og

strategier for folkehelsearbeidet basert på oversiktsdokumentet «folkehelsa i Frogner», og tiltak skal kunne måles opp mot dette, jf. Folkehelseloven § 7.

I 2017 begynte arbeidet med bydelens første plan for arbeid med folkehelse- og frivillighet. Planen inneholdt mål og tiltak for hvordan bydelen skal jobbe med folkehelse og frivillig- het i perioden 2018 til 2021. Nå er tiden inne for å rullere denne planen.

Plan for arbeid med folkehelse og frivillighet defineres som en strategi i perioden 2022- 2025. Strategien bygger på et helhetlig perspektiv, som støtter eksisterende tjenes- tetilbud og tiltak i bydelen. **Det overordnede målet de neste fire årene, er fortsatt et felles ansvar for folkehelse og frivillighet i bydelen og styrke samhandlingen internt innen dette feltet.**

Strategi for folkehelse og frivillighet samler folkehelse- og frivillighetsmål på ett over- ordnet nivå. Strategien skal være et verktøy som bydelen aktivt skal bruke for å følge opp kommunens og bydelens mål for en bedre fol- kehelse.

De fleste som bor i Bydel Frogner har en god helse og trives godt i lokalmiljøet. Bydelen skårer høyt på mange levekårs- indikatorer sammenlignet både med landet og andre bydeler i Oslo. Det bor mange økonomisk ressurssterke i bydelen og mange av innbyggerne har høyere utdanning. Det er likevel en andel av befolkningen som skårer lavt på levekårsforhold og som har lavt inntektsnivå i bydel Frogner. Det er også store sosiale forskjeller innad i bydelen.

Frivilligheten bidrar her som en viktig samfunnsaktør. Med sine ressurser og unike samfunnsrolle, er den med på å blant annet skape gode tilbud og lokalmiljø for samfunnet og for innbyggerne. Opplevelse av mestring, tilhørighet og meningsfylt hverdag for den enkelte, er alle viktige faktorer for et godt folkehelse.

En viktig del av folkehelsearbeidet vil være å ta vare på denne frivilligheten.

2. Avgrensninger og definisjoner

Hvorfor folkehelse og frivillighet i samme strategi

I 2015, inngikk Helse- og omsorgsdepartementet, Frivillighet Norge og KS (Kommunal Sektor) et samarbeid om å utarbeide en «frivillighetsstrategi». Strategien legger spesielt vekt på forebygging av ensomhet og sivilsamfunnets rolle som en aktør i velferds-samfunnet (Helse- og omsorgsdepartementet, 2015).

«Frivillig aktivitet er i seg selv helsefremmende, blant annet gjennom å motvirke ensomhet. Det er derfor også et mål å legge til rette for økt deltakelse i alle typer frivillighet og frivillige organisasjoner» (Ibid, s.6).

I en studie om folkehelse og frivillighet, peker forskerne på at «mange studier har vist at det er en positiv sammenheng mellom deltakelse i frivillig arbeid og selvrapportert (god) helse og livskvalitet» (Finseraas, 2013; Musick og Wilson, 2008, kapittel 21; Wilson, 2000; Wollebæk, Sætrang og Fladmoe, 2015: 61-62; i Fladmoe & Folkestad, 2015-2016, s.9).

Folkehelseloven (2012) pålegger kommunen å legge til rette for samarbeid med frivillig sektor, også FNs bærekraftsmål 17 handler om

hvor viktig samarbeid er for å oppnå et felles mål.

Videre bidrar frivillig sektor til å fremme folkehelsen, og mye av den frivillige aktiviteten skjer i nærmiljøet der innbyggerne bor. Frivilligheten er en stor ressurs både for individet og for samfunnet. Gjennom frivillig innsats får man være med på å bidra i samfunnet, men også oppleve egen mestring og tilhørighet, hvilket er viktige faktorer for god helse og trivsel.

Frivillighet

Forskning fra senter for sivilsamfunn og frivillig sektor, viser at Oslo har en voksende, rik og mangfoldig frivillig sektor. En stor andel av Oslos innbyggere utfører frivillig, ubetalt arbeid. Hele 62 prosent av Oslos innbyggere i alderen 16 år eller eldre utførte frivillig arbeid i 2019 (Arnesen, D, 2020, s.5).

I bydel Frogner finnes det mye frivillig virksomhet. Frivilligheten i bydelen representerer en bredde av interesseområder, og spiller en viktig rolle innenfor sentrale samfunnsområder som kultur og fritid, helse og omsorg, barn og oppvekst, og integrering (Trætteberg, H.S., mfl, 2020, s.9).

Visste du at?

Det finnes de «ti frivillighetspolitiske bud»?

1. Kjenn frivilligheten i kommunen din!
2. Vedta en tverrsektoriell kommunal frivillighetspolitikk
3. Anerkjenn frivillighetens egenverdi
4. Forenkling gir mer frivillighet
5. Tilrettelegg for frivillighetens egenutvikling
6. Skap dialog med frivilligheten
7. Anerkjenn og støtt opp om frivillighetens merverdi
8. Gi frie midler
9. Ikke konkurrer med frivilligheten
10. Skap forutsigbarhet for frivilligheten

«Mye godt og viktig helsearbeid starter i frivillig sektor. Frivillige organisasjoner har en rolle både som initiativtakere og pådrivere, og bidrar til å redusere ensomhet, få flere med på fysisk aktivitet, dyrke interesser og få til gode møter mellom mennesker»

(Helse- og omsorgsminister Bent Høie, Regjeringens Frivillighetserklæring 2014).

Vi finner organisasjoner, lag og foreningen innenfor idrett, kultur, fritid, miljø, humanitært arbeid, tros- og livssamfunn, nærmiljø, andre interesseorganisasjoner og ikke minst enkelt-frivillige og lokale ildsjeler.

I forbindelse med medvirkningsprosesser i utarbeidelsen av plan for arbeid med folkehelse og frivillighet i Bydel Frogner høsten 2017, ble Frivillighet Norge invitert inn til et møte. På dette møte signerte bydelen en samarbeidsavtale med Frivillighet Norge om en helhetlig frivillighetspolitikk (06.10.2017).

Avtalen omfatter blant annet rammebetingelser og kunnskap om frivilligheten, prinsipper for samhandling mellom bydelen og frivilligheten og tiltak for å forenkle samhandlingen.

Avtalen er godt forankret i plan for arbeid med folkehelse og frivillighet 2018-2021, og blir på denne måten kontinuerlig ivarettatt og videreført i dette dokumentet.

Folkehelse

Folkehelse handler om helsefremmende og forebyggende arbeid i alle ledd. Bydelens ansvar for folkehelsearbeid er forankret i Lov om Folkehelsearbeid (folkehelseloven). Hensikten med loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelsen og utjevner sosiale forskjeller. I folkehelseloven benyttes begrepet «Helse i alt vi gjør». Det innebærer at folkehelsearbeidet skal organiseres og etableres på tvers av tjenester.

Folkehelsearbeid defineres i folkehelseloven som «samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen».

En grunnleggende tanke i folkehelse arbeidet er at tidlig innsats er viktig for den enkelte og har stor samfunnsøkonomisk verdi. Folkehelseloven løfter frem fore-var prinsippet som innebærer å sette inn tiltak før uhelse eller skade oppstår.

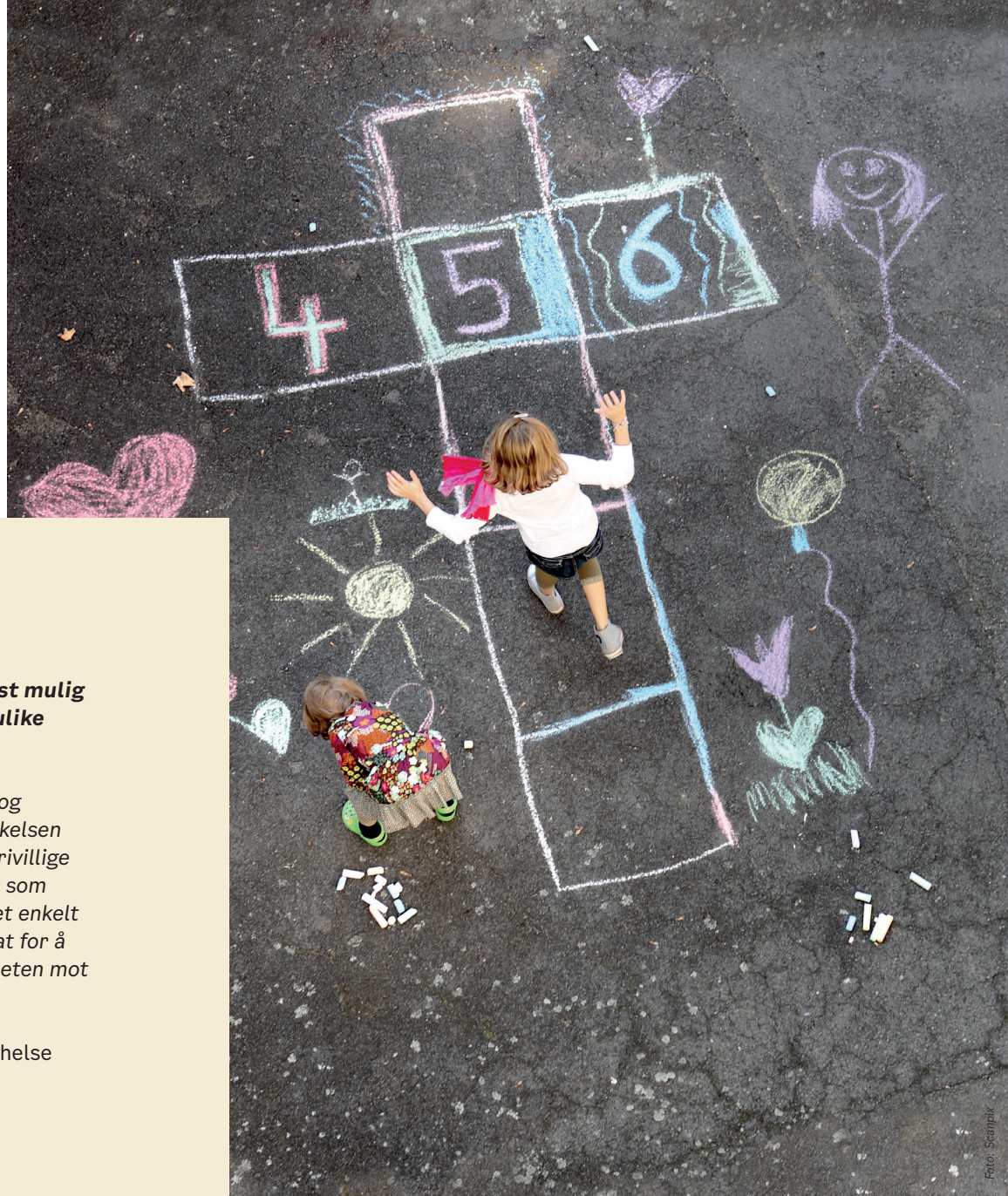
Det handler om å jobbe for en samfunnsutvikling som utjevner sosiale ulikheter, og å tilrettelegge for samfunnsdeltagelse, inkludering, frivillig aktivitet, sunne levevaner og helsefremmende stedsutvikling. Arbeidet for en god folkehelse må skje på mange nivåer i samfunnet, både innen det offentlige og innen det frivillige lag- og organisasjonslivet, og vil i bydelen omfatte alle tjenester.

Visste du at?

Målet med folkehelsearbeidet er å gi flest mulig best mulig helse. Fordi utgangspunktet for helse er ulikt, har ulike grupper i befolkningen forskjellig behov for tiltak.

«Mange studier har pekt på at frivillige har bedre helse og livskvalitet enn ikke-frivillige. Dette kan skyldes at deltakelsen i seg selv har positive effekter, eller det kan skyldes at frivillige organisasjoner i utgangspunktet tiltrekker seg personer som har god helse og livskvalitet. På et overordnet nivå er det enkelt å konkludere med at begge tolkningene er korrekte, og at for å identifisere helsegevinster bør man rette oppmerksomheten mot særskilte grupper».

(Fladmoe, A & Folkestad, B. (2016). Frivillighet og folkehelse – En kunnskapsgjennomgang).

3. Politiske føringer og forankring

Internasjonale og nasjonale føringer

FNs bærekraftsmål

Kilde: FN Sambandet

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning og prioritert målrettet innsats for land, næringsliv og sivilsamfunn (FN Sambandet).

Utviklingen i bydelen skal være forankret i FNs bærekraftsmål og vil gi retning for alt videre arbeid (Strategisk plan 2021-2024). I denne strategien vil mål 3, 11 og 17 være retningsgivende.

FNs Bærekraftsmål 3, 11 og 17, kilde: FN Sambandet

FNs bærekraftsmål 3 beskriver at vi skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, mens mål 11 handler om å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Mål 17 fokuserer på samarbeid for å oppnå felles mål. Innsats på disse målene kan gi synergieffekter til de resterende målene.

Folkehelsen

Folkehelsen pålegger kommunene å fremme folkehelse og ha løpende oversikt over helsetilstanden i kommunen. Bydelen skal ifølge folkehelsen §6 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet basert på oversiktsdokumentet «folkehelsen i Frogner», og tiltak skal kunne måles opp mot dette, jf. Folkehelsen § 7.

Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel 2018

Visjonen i Oslos kommuneplan, er i tråd med FNs bærekrafts mål. **Mot 2040 skal Oslo jobbe for å bli en grønnere, varmere og mer skapende by, med plass til alle.** Kommuneplanen inneholder en rekke målformuleringer som alle er samstemt med innholdet i FNs bærekraftsmål.

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Spesielt viktig er dette for sentrale samfunnsforhold som folkehelse, barn og unge, integrering, næringspolitikk m.m.

Strategisk plan 2021–2024

Strategisk Plan 2021–2024 for Bydel Frogner bygger på kommuneplanen «Oslo mot 2040 – en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle».

Planen skisserer fire hovedmål;

- ♦ **Hovedmål 1** – Innbyggervennlig, inkluderende og mangfoldig bydel
- ♦ **Hovedmål 2** – Forebyggende, tilgjengelige og kvalitative tjenester
- ♦ **Hovedmål 3** – Trygg forvaltning av felleskapets ressurser
- ♦ **Hovedmål 4** – Attraktiv og ansvarlig arbeidsgiver

Folkehelse og frivillighetsperspektivet går igjen i alle hovedmålene.

Bydelen skal aktivt bidra til å engasjere befolkningen i ulike samfunnsspørsmål og legge til rette for et mangfold av arenaer som sikrer medinnflytelse fra innbyggernes side.

«Innbyggerinvolvering og medvirkning fra lag/foreninger skal styrkes og videreutvikles. Bydelen bruker varierte medvirkningsmetoder for å høre ulike stemmer og treffe innbyggerne der de er. Helsefremmende og inkluderende nærmiljø skal fremme folkehelsen. Videreutvikle og styrke samarbeidet med frivilligheten for å gjøre lokale idrettskultur- og opplevelsestilbud tilgjengelig for alle, spesielt barn. Aldersvennlig bydel med universell utforming og gode lavterskeltilbud. Styrking av både urbane kvaliteter og grønne områder, som gir varierte opplevelser og styrker innbyggernes identitet» (Strategisk Plan Bydel Frogner 2021–2024).

A bronze statue of a man lifting a child, set against a backdrop of a lake and trees. The statue is made of dark green patinated bronze and is mounted on a square concrete pedestal. The man is depicted in a powerful, muscular form, standing on the pedestal with his arms raised to lift a small child into the air. The child is also in a similar bronze material, suspended in mid-air with legs spread. The background features a calm lake reflecting the sky, surrounded by lush green trees and a clear blue sky with a few wispy clouds. In the foreground, a concrete railing is visible.

«Helse skapes der folk bor,
arbeider, leker og elsker»

Per Fugelli

Folkehelsa i Bydel Frogner – oversiktsdokument 2021–2024

Strategi for folkehelse og frivillighet er utarbeidet med utgangspunkt i «Folkehelsa i Frogner».

En gjennomgang av helsetilstand og påvirkningsfaktorer i bydel Frogner viser at folkehelsa kan sies å være god, da vi skårer bedre enn landet og Oslo på mange områder. Det er likevel verdt å merke seg at å være bedre enn gjennomsnittet ikke trenger å være godt nok. Det er også viktig å presisere at folkehelsearbeidet ikke bare handler om å fokusere på problemområder, men like mye på å videreutvikle og gjøre mer av det som er bra for helsa vår.

De største folkehelseutfordringene i bydel Frogner er:

- › Levekår og helse er ujevnt fordelt i bydelens befolkning
- › Det er høy grad av inntektsulikhet i bydelen
- › Bydelen kommer dårligere ut enn snittet for Oslo og resten av landet innen flere levekårsparameter som: trangboddhet, husholdninger med vedvarende lavinntekt, andelen som leier bolig, andel som bor alene, barn av enslige forsørgere
- › Bydelen opplever mye inn- og utflytting
- › Bruk av tobakk, snus, og rusmidler blant ungdom i bydelen er høyere enn snittet for Oslo
- › Høyere andel innvandrere med kort botid enn ellers i Oslo
- › Det er lav dekning på areal til idrett
- › Lavere andel barn og unge er med i organiserte fritidsaktiviteter
- › Det er mye støy og luftforurensning i bydelen
- › Bydelen vil oppleve en stor økning i andelen eldre i befolkningen de neste årene

Positive trekk ved folkehelsa i bydel Frogner

- › Høy forventet levealder
- › Helsetilstanden i befolkningen er generelt god
- › Mange av innbyggerne er økonomisk ressurssterke
- › Stor andel av innbyggerne har VGS eller høyere utdanning
- › Andel av befolkningen som mottar stønad til livsopphold er lavere enn i resten av landet
- › De fleste ungdommene i bydelen er fornøyde med lokalmiljøet

Program for folkehelsearbeid i Oslo 2017–2022

Utarbeidelse av ny folkehelseplan i Oslo kommune er i skrivende stund utsatt, vi benytter fremdeles den nåværende planen «Folkehelseplan for Oslo 2017–2020» som ble vedtatt av bystyret i 2017. Folkehelseplanen har tre hovedsatsingsområder:

1

Trygg og sunn oppvekst for alle barn og unge.

2

En grønn og aktiv by som fremmer fysisk og psykisk helse.

3

En inkluderende by som fremmer deltakelse og medborgerskap.

Oslo Kommunes frivillighetsmelding

Oslo kommune vedtok i 2016 «*frivillighetsmeldingen – engasjement og deltakelse, frivillighet i Oslo*» ((Byrådssak53/16, 2016). **Meldingen er et uttrykk for byrådets anerkjennelse av frivillig sektor, samt førende for samhandlingen mellom kommunen og frivillig sektor med fokus på økt satsing på; lokalmiljø, koordinering, forenkling og samhandling for å bedre vilkårene for frivillig sektor, og bidra til bedre å utnytte potensialet for frivillighet som ligger i befolkningen.** Kommunen skal med andre ord være en støttespiller og tilrettelegger, og vil bidra til at frivillige får bruke mer tid på sin kjernevirksomhet.

Frivillighetsmeldingen har fire hovedmål;

1. Det skal være lett å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet.
2. Kommunen skal styrke samhandlingen mellom kommunal og frivillig sektor og tilrettelegge for økt samhandling frivillige aktører imellom.
3. Flere av kommunens lokaler, uteplasser og anlegg skal være tilgjengelige, mer åpne og fylles med frivillig aktivitet.
4. Kommunen skal stimulere til mangfold, bredde og en nyskapende frivillig sektor, og bidra til økt rekruttering av frivillige.

De ovennevnte målene legges til grunn for frivillighetsarbeidet i bydel Frogner.

Andre overordnede planer og dokumenter i Bydel Frogner

Flere av bydelens handlingsplaner henger tett sammen med bydelens strategi for folkehelse og frivillighet, det er ikke skarpe avgrensninger mellom planene.

- › Handlingsplan mot vold i nære relasjoner
- › Ruspolitisk handlingsplan
- › Boligsosial plan

4. Organisering

Organiseringen av arbeidet med utarbeidelsen av strategien for folkehelse og frivillighet;

- **Styringsgruppe**
– ledergruppe med enhetsledere
- **Arbeidsgruppe**
– folkehelsekoordinator og frivillighetskoordinator
- **Prosjektgruppe**
– representanter fra alle enhetene i bydelen (Nettverk for folkehelse og frivillighet)
- **Referansegruppe**
– en representant fra hvert av komiteene; Frogner helse, unge, sosial og kulturkomiteen (HUSK) og Frogner miljø- og byutviklingskomiteen (MIBU), samt rådene; ungdomsrådet, eldre-rådet og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- **Referansegruppe for frivillige i bydel Frogner**
– representanter fra ulike frivillige lag, foreninger og organisasjoner

Medvirkning

Retten til medvirkning er nedfelt i flere lovverk. Plan- og bygningsloven (2008), § 5-1, legger spesielt vekt på befolkningens aktive rolle i plan- og beslutningsprosesser. Her fremheves det hvor viktig medvirkning er for å ta vare på felles verdier og grunnleggende levekår i et bærekraftig samfunn (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014).

«Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte» (Lov om planlegging og byggesaksbehandling, 2008; Ibid).

Folkehelseloven legger også vekt på medvirkning i denne prosessen:

«Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivarettatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor» (Lov om folkehelse).

Grunnet Covid -19 pandemien har det meste av medvirkningen til denne strategien foregått digitalt. Det ble utarbeidet en medvirkningsplan for å sikre bred involvering av innbyggerne. Det ble gjennomført spørreundersøkelser, oppsøkende virksomhet og diverse møter med ulike målgrupper. Arbeidsgruppen har innhentet innspill fra innbyggerne generelt og har spesielt lagt til rette for deltagelse blant eldre, barn og unge og frivillig sektor.

Alle innspill som er samlet inn er blitt grundig gjennomgått og vurdert, og tatt inn i arbeidet av utviklingen av satsingsområdene med tilhørende mål og delmål.

5. Satsingsområder med mål og delmål

For å få en bærekraftig samfunnsutvikling må vi i større grad vri samfunnets bruk av tid og ressurser fra behandling og reparering, over mot forebygging og helsefremming. Det er derfor vesentlig at alle tjenester tenker helsefremmende og forebyggende samt at arbeidet er samordnet, kunnskapsbasert og systematisk.

Folkehelseutfordringer er som oftest sammen- satte. Det kreves felles innsats og samarbeid på tvers for å utnytte ressursene best mulig og finne gode løsninger. Dette forutsetter sam- handling mellom befolkningen, frivilligheten, privat sektor og bydelen.

Strategi for folkehelse og frivillighet er ut- arbeidet etter innspill fra de ulike enhetene i bydelen, innbyggerne, politikere og frivillig sektor.

Strategien formulerer mål og delmål på et overordnet nivå, som skal gi føringer og vise retning for valg og prioriteringer i folkehelse- arbeidet i bydelen i den kommende perioden.

«Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseut- fordringer, ...» (folkehelseloven § 7).

Strategien svarer på dette ved å sette opp fire overordnede satsingsområder for folkehelse og frivillighetsarbeidet, med tilhørende mål og delmål. Det kan brukes ulike metoder og tilnærminger for å jobbe med målene og delmålene i strategien. Delmålene beskriver hvor man ønsker at bydelen skal være.

Det kreves at de foreslåtte satsingsområder med tilhørende mål og delmål, ivaretas og operasjonaliseres innenfor eksisterende ram- mer i de ulike enhetene. Det pågår allerede flere satsinger, og det jobbes godt med mange tiltak for å imøtekomme de utfordringer som bydelen har. Konkrete tiltaksforslag om- handles derfor ikke av strategien. Strategien ansvarliggjør alle enhetene og utpeker ikke ansvarsområder opp mot den enkelte enhet. Hver enkelt enhet vil ha ansvar for å utarbeide egne tiltaksplaner og dermed utvikle arbeidet i retning av valgte satsningsområder, mål og delmål.

Påvirkningsfaktorer for folkehelse er sam- mensatte, og derfor vil noen av tiltakene gå på tvers av enhetene, og tiltaksplanene bør sees i sammenheng.

Det er foreslått langsiktige universelle mål og delmål som når store deler av innbyggerne.

Målene og delmålene har bakgrunn i de største folkehelseutfordringene i Frognar. Målene og delmålene skal også sees i sammenheng med satsingsområdene i kommuneplanens sam- funnsdel (2018), bydelens strategiske plan og være forankret i FNs bærekraftsmål.

Gjennom å arbeide systematisk og samordnet med disse satsnings- områdene, ønsker bydelen å legge til rette for et miljø som fremmer helse og styrker befolkningens mulighet til å ta informerte og helsefremmende valg.

1

Folkehelse og frivillighet er et felles ansvar

2

En bærekraftig og inkluderende bydel som jobber aktivt for å redusere sosiale ulikheter

3

En bydel som fremmer psykisk og fysisk helse gjennom hele livsløpet

4

En bydel som fremmer samhandling og aktivt lokalengasjement

For hvert satsingsområde er det måleindikatorer, mål og delmål

1

Folkehelse og frivillighet er et felles ansvar

Måleindikatorer:

- › Alle enheter har tiltak, som tar utgangspunkt i mål og delmål innenfor folkehelse og frivillighet, i sine handlingsplaner/årshjul.
- › Det foreligger en helseoversikt som alle tjenester kjenner og bruker jevnlig i planleggingen.
- › Det er økt samhandling på tvers.

Mål

Delmål

Mål 1.1:

Folkehelse og frivillighet er godt forankret i bydelens administrative og politiske ledelse.

- › Bydelens enhetsledere har ansvar for at alle enheter har utarbeidet tiltaksplan med utgangspunkt i satsningsområdene
- › Strategi for folkehelse og frivillighet følges opp ved bruk av rutiner for avviksrapportering og i enhetenes egne planer og budsjett.
- › Bydelen skal vurdere å innføre folkehelsevurderinger i politiske saker. Det skal kartlegges om aktuelle politiske saker har vesentlige og sannsynlige positive eller negative konsekvenser for folkehelse og levekår.
- › Bydelen skal vurdere medlemskap i sunne kommuner.

Mål 1.2:

Tjenestene skal samhandle rundt arbeidet med folkehelse og frivillighet.

- › Alle enheter skal ha en ansattrepresentant inn i nettverket for folkehelse og frivillighet.
- › Bydelen skal satse på flere felles prosjekter med formål om økt samhandling på tvers av tjenester.
- › Bydelen skal videreformidle aktuelle tilbud og tjenester på tvers av organisasjonen.
- › Bydelen markerer lokale og internasjonale merkedager.

2

En bærekraftig og inkluderende bydel som jobber aktivt for å redusere sosiale ulikheter

Måleindikatorer:

- › Bydelens uteområder brukes av en større andel av befolkningen.
- › Andelen aktive og miljøvennlige transportreiser er økt
- › Flere barn og unge deltar på fritidsarenaer og får mulighet til å delta i organiserte aktiviteter.
- › Det er etablert flere universelt utformet møteplasser og aktiviteter som gir like muligheter for alle.
- › Bydelen har flere lavterskeltilbud

Mål

Delmål

Mål 2.1:

Bydelens uteområder er levende og fremmer fysisk aktivitet.

- › Bydelen vedlikeholder bydelens parker og uteområder, samt gjør disse mer synlige og attraktive.
- › Bydelen jobber med å sikre tilgjengelige aktivitetsområder som oppmuntrer til bruk året rundt for alle aldersgrupper.

Mål 2.2:

Bydelen skal stimulere til mangfold og inkludering samt ivareta miljømessig og sosial bærekraft.

- › Bydelen legger til rette for aktive og miljøvennlige reiser.
- › Bydelen jobber for å tilrettelegge for trafikksikre gang- og sykkeltilbud til skoler, arbeidsplasser og ved kollektivknutepunkt.
- › Bydelen har fokus på universell utforming i lokalmiljøet
- › Bydelen skal gi råd og veiledning til bydelens innbyggere om miljøforhold som kan påvirke dem.
- › Bydelen skal sikre trygge og trivelige bomiljø med god bokvalitet for alle.

Mål 2.3:

Bydelen har et bredt lavterskeltilbud og skal jobbe aktivt for å utjevne **sosiale ulikheter** og forebygge ensomhet.

- › Bydelen skal jobbe med å redusere geografiske levekårsforskjeller.
- › Bydelen jobber med å utvikle flere lavterskeltilbud.
- › Bydelen skal bidra til at det finnes et bredt tilbud av fritidsaktiviteter som er tilgjengelige for alle innbyggere, og er basert på samarbeid med frivillige organisasjoner.

3

En bydel som fremmer psykisk og fysisk helse gjennom hele livsløpet

Måleindikatorer:

- › Det er økt fokus på å utvikle forebyggende og helsefremmende tilbud til barn, unge og eldre.
- › Bydelen er et mer alders- og demensvennlig lokalsamfunn.
- › Bydelens møteplasser brukes av en større andel av befolkningen.
- › Bydelen har økt innsatsen på rusforebyggende arbeid.

Mål

Delmål

Mål 3.1:

Ansatte i bydelen skal jobbe helsefremmende og iverksetter forebyggende tiltak på et tidlig tidspunkt.

- › Bydelen jobber med å ivareta og styrke generell og spesialkompetanse hos ansatte i Bydel Frogner.
- › Bydelens ansatte skal vite om lavterskeltilbud som fremmer folkehelse og som gir forebyggende og helsefremmende effekt.
- › Bydelen skal styrke innbyggernes kunnskap om levevaner og helse, med vekt på å forebygge livsstilssykdommer.
- › Bydelen skal stimulere til et inkluderende arbeidsliv med høy yrkesdeltakelse for alle grupper.

Mål 3.2:

Bydelen fremmer et alders- og demensvennlig lokalsamfunn.

- › Bydelen har samarbeid på tvers av tjenestene og eksterne aktører for å mobilisere seniorressursen.
- › Bydelen jobber med å videreutvikle velferdsteknologi for et enklere liv.
- › Bydelen jobber med å legge til rette for mer aldersvennlig transport.

Fortsetter neste side.

3

En bydel som fremmer psykisk og fysisk helse gjennom hele livsløpet

Mål 3.3:

Bydel Frogner har gode møteplasser som er tilgjengelige for befolkningen.

- ♦ Bydelen jobber med å synliggjøre og utvikle eksisterende aktiviteter på bydelens møteplasser, som gir mulighet for fellesskap, tilhørighet og mestring.
- ♦ Bydelen legger til rette for generasjonsovergripende møteplasser.

Mål 3.4:

Bydelen jobber for at innbyggerne har god psykisk helse, og fremmer rusforebyggende arbeid.

- ♦ Bydelens tjenester har fokus på tidlig innsats for å forebygge psykiske lidelser og økt egenmestring.
- ♦ Bydelen jobber med å etablere oversikt over tilbud som finnes til innbyggere med utfordringer innen psykisk helse og rus.
- ♦ Bydelen etablerer tydeligere holdninger og handlinger mot rusbruk i fritidsmiljø, skole- og arbeidsliv.
- ♦ Bydelen har tettere samarbeid på tvers av tjenestene og aktuelle aktører utenfor bydel, som møter personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus.
- ♦ Bydelen tilrettelegger for flere fysisk aktivitet- og lavterskeltilbud til personer med psykiske utfordringer.

4

En bydel som fremmer samhandling og aktivt lokalengasjement

Måleindikatorer:

- › Bydelen inngår flere samarbeidsavtaler med frivillig sektor.
- › Minst en gang årlig arrangeres det dialogmøte mellom frivillige lag, foreninger og organisasjoner, private aktører og bydelen.
- › Frivillighetens rolle i folkehelsearbeidet er styrket.

Mål	Delmål
Mål 4.1: Bydelen samhandler aktivt med frivillig sektor og tilrettelegger for samarbeid frivilligheten seg imellom.	› Bydelen systematiserer samhandlingen med frivillig sektor. › Bydelen fungerer som tilrettelegger for samhandling mellom frivillige aktører. › Bydelen deler årlig ut folkehelse – og frivillighetsprisen. › Bydelen utlyser årlig frivillighetsmidler og grønne midler. › Bydelen legger til rette for partnerskapsavtaler mellom tjenestene og frivillig sektor.
Mål 4.2: Bydelen er synlig i nærmiljøet og tilrettelegger for aktiv deltagelse fra bydelens innbyggere.	› Bydelen stimulere til nettverksarbeid på tvers av funksjonsevne, kulturelle og økonomiske skillelinjer. › Bydelen skal sikre medvirkning i utviklingen av nærmiljøet og samskapning med innbyggerne og næringslivet. › Bydelen, i samarbeid med frivillige organisasjoner, er med og arrangerer bydelsdager, dialogmøter, elvelangs o.l.
Mål 4.3: Flere av bydelens lokaler skal være lett tilgjengelige og fylt med frivillig aktivitet.	› Bydelen skal gjøre det lettere for frivillige lag, foreninger og organisasjoner å leie lokaler som bydelen disponerer. › Bydelen ser på mulighetene med felles bookingløsning og innføring av Oslo nøkkelen.

6. Oppfølging, evaluering og rulling

Arbeidsgruppen bestående av folkehelsekoordinator og frivillighetskoordinator vil ha hovedansvaret for oppfølgingen av strategidokumentet. Oppfølgingen vil skje i samarbeid med nettverket for folkehelse og frivillighet, bestående av representanter fra hver enhet, og referansegruppen for frivilligheten.

Alle enhetene skal rapportere på satsingsområdene to ganger årlig. Enhetenes rapportering på egne tiltak som er i tråd med målene, danner et viktig utgangspunkt for oppfølgingen av strategien i perioden 2022-2025. Det er representantene i nettverket for folkehelse og frivillighet som er ansvarlige for å videreformidle rapporteringen til arbeidsgruppen.

Folkehelsekoordinator og frivillighetskoordinator vil videre ha ansvaret for å informere styringsgruppen bestående av enhetsledere om status på arbeidet i forbindelse med rapportering to ganger i året. Dette vil bidra til at arbeidet følges tett opp, samt styrker arbeidet med å forankre folkehelse og frivillighet på tvers i organisasjonen.

Effekt av tiltak innenfor folkehelsearbeid er vanskelig å måle. Det er langsiktig arbeid og eventuelle effekter vil ikke vise seg i statistikene før etter flere år. Det tas også hensyn til ny kunnskap og andre endringer underveis

i strategiperioden. I slutten av strategiperioden vil en evaluering gjennomføres, og det vil vurderes om det er økt innsats i retning av satsningsområdene.

Strategi for folkehelse og frivillighet har et 4-års perspektiv og skal rulleres hvert fjerde år.

Foto: Runhild Heggem

7. Litteratur

Arnesen, D. (2020). *Frivillighet i en storby. Kommune og frivillig sektor i Oslo*. Rapport 2020-8. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Fladmoe, A & Folkestad, B. (2016). *Frivillighet og folkehelse – En kunnskaps-gjennomgang. Notat*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Bergen/Oslo 2016.

Folkehelseloven (2012) Stortinget. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29?q=folkehelse> (Hentet 02.03.21).

Helsedirektoratet (2018). *Folkehelse og bærekraftig*

Helsedirektoratet. (2020). *Systematisk folkehelsearbeid*. Hentet 2021 fra: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/systematisk-folkehelsearbeid>

Meld. St. 19 (2018–2019) Folkehelsemeldinga – Gode liv i eit trygt samfunn Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/84138eb559e94660bb84158f2e62a77d/nn-no/pdfs/stm201820190019000dddpdfs.pdf> (hentet 01.03.21)

FN (2003). Handbook on non-profit institutions in the systems of national accounts. New York: United Nations.

Frivillighetserklæring 2015 – erklæring for samspillet mellom regjeringen og frivillig sektor. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringa-inngar-forpliktande-samarbeid-med-frivillig-sektor/id2414514/> (Hentet 01.03.21).

Handlingsplan for aldersvennlig by (Byrådssak 175/17, 2018). Tilgjengelig fra: https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13285063-1529324619/Tjenester%20og%20tilbud/Helse%20og%20omsorg/Tjenester%20til%20eldre/Aldersvennlig%20by/Handlingsplan_aldersvennlig%20PDF%20juni%2018.pdf (Hentet 16.03.21).

Meld. St. 10 (2018–2019). Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlege frivilligheitspolitikken. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/> (Hentet 01.03.21).

Frivillighetsmelding – engasjement og deltakelse, Frivillighet i Oslo (Byrådssak 53/16, 2016). Tilgjengelig fra: https://www.oslo.kommune.no/dok/Vedlegg/2016_03/1137292_1_1.PDF (Hentet 01.03.21).

International Labour Organization (2011). Manual on the measurement of volunteer work. Tilgjengelig fra: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_162119.pdf (Hentet 03.03.21).

Helse- og omsorgsdepartementet (2015-2020). *Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet*. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/4458634b21274b349a602c9a00ff116f/nasjonal_strategi_frivillighet.pdf (Hentet 01.03.21).

Kommunal – og moderniseringsdepartementet (2014). *Medvirkning i planlegging. Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven*. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/plan/medvirknings-veileder/h2302b_veileder_medvirkning.pdf (Hentet 11.03.21).

Plan- og bygningsloven (2006). Stortinget. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_2-1-3#%C2%A75-4 (Hentet 02.03.21).

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (2008). Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_2-1-3#KAPITTEL_2-1-3 (Hentet 09.03.21).

Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor. Samarbeidsplattform for helhetlig frivillighetspolitikk. (Kommunenes sentralorganisasjon (KS) og Frivillighet Norge, 2017). Tilgjengelig fra: <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/frivillighet-norge/pdf/Plattform-forsamspillogsamarbeidmellomfrivilligogkommunalsektor.pdf?mt-me=20191217083005> (Hentet 01.03.21).

Program for folkehelsearbeid i Oslo 2017-2022. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13311798-1573111259/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Folkehelse/Program%20for%20folkehelsearbeid%20i%20Oslo%202017-2022.pdf> (Hentet 01.03.21).

Regjeringens Frivillighetserklæring (2014) Pressemelding. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Regjeringens-frivillighetserklaring/id2343197/> (Hentet 03.03.21).

Strategisk plan 2021-2024 for Bydel Frogner. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13386378-1605615090/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Frogner/Politikk%20i%20Bydel%20Frogner/Politiske%20saker%20i%20Bydel%20Frogner/2020/2020-11-24/2020-11-24%20Strategisk%20plan%202021-2024%20for%20Bydel%20Frogner/PS%20136%20Strategisk%20plan%202021-2024%20for%20Bydel%20Frogner%2C%20saksframlegg.pdf> (Hentet 01.03.21).

Samarbeid mellom frivillige og kommuner - Råd og veiledning til kommuner som vil inngå samarbeid med frivillige (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2015). Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/5003785a94a5487391a47a62c4dd8ca4/samarbeid_frivillige_kommuner.pdf (Hentet 01.03.21).

Trætteberg, H. S., Eimhjellen, I., Ervik, R., Enjolras, B. & Skiple, J.K. (2020). *Kommunal frivillighetspolitikk og lokale organisasjoner*. Rapport 2020-3. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Tilgjengelig fra: <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2638301/Kommunal%2bfrivillighetspolitikk.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (Hentet: 03.03.21)

